

**Zliya tsasliti Pəl kaa ka
Efesə
Kwəma dza ghwəmməə gha
sənataa dzəkən zliya na**

Ghala vəghwə tsa tsasli Pəl zliya nay, ghəci kwa fərshina niy nza na, (nighəm mbə vəh 3:1 lə 4:1). Daŋ tsa mbəzliy, ghəci kwa fərshina tə hidfi ka Rəm na, kə ghəshi. Dzəghwa nihwəti mbəzli ba na, ghəci kwa fərshina tə hidfi ka Shezare na, kə ghəshi.

Kaa mbəzliy nəw Yesəw mbə məlmə Efesə tsasliti Pəl zliya na. Ma məlmə Efesə vay, məlmə dikə na na, tə hidfi Azəy niy nza na. Mbəzli ka zhəghə dəvə tə hidfi ghəngħən ghəngħən ka naa səkəkəə dzəmbə, sa nza məlmə va vəgha kwəfa dikə na. Ghala pətsaa wə Pəl kwa mahkana wə ciy, aa niy nzəyəhwə nzəy mbə məlmə va piya mahkan. A ghwəy dzaa kəsata kwəma va mbə zliya ka kwal Yesəw vəh 19:1 mba'a tə vəh 20:1. Zhini sa kəramti na kwa mahkana wə ci difa na, mba'a niy harvə mbəzliy 'wa kwal kaa mbəzliy nəw Yesəw mbə Efesə ta gəzanshi kwəma. Kwəma va bay, mbə Zliya ka kwal Yesəw, vəh 20:17-38 na.

Avanay njasa nəwva kwəma mbə zliya na:
Vəh 1 pa' tə vəh 2:1-10 Pəl mbə gəzə njasa məntəmmə Hyala wəzə hwər tsa nzə tərəŋw dalala ghwəmmə mbəzli nzə; mba'a mbəlītəmmə səvəri mbə dəvə məti.

Vøh 2:11 pa' tē vøh 3:1-21 Pøl mbø gøzøø dzøkøn kwømaa niy ghwøbøy Hyala, mba'a vadatiy dzøti ngwøla, nza mbøzli mbøø sønata. Ma zøzø kwøma nzø va vadati Hyala tē ngwøla kiy, mba'a jakøti mbøzliy nøw Yesøw gwanashi ta nza ka hwøhwø tsa kwøtiŋ tsa. Mbøzli ka Zhøwifø lø niy kamaa ka Zhøwifø na, mbøzli kwøtiŋ ghøshi, war Yesøw sa tē ghøn shi gwa'a tsøgha.

Vøh 4 pa' tē vøh 6:1-9 Pøl gøzanshi kaa mbøzliy nøw Yesøw, nza ghøshi nzøyshi jakøjakø, ka dīva, ka møni shiy tøbø va mbøzli Hyala, lø børci safø tsa Hyala ta møtsøhøva ghøshi kwa kwøma kwa kwøma.

Vøh 6:10-24 Pøl gøzø kaa mbøzliy nøw Yesøw nza ghøshi bøvø shi mbøz, ghønghøn ghønghøn, shi banavøshi Hyala ta dza ta pa lø hyeler mba'a ndø jaka ghøci mazø tsa shi, nza ghøshi tødānakønshi.

Kwøma dikø na mbø zliya nay, shøndøkø tsa tē Yesøw Køristøw lø mazø tsa møni naa dzøkøn mbøzli dikø dikø ni mē ghwømə lø ni tikø tē hidī, mba'a jakø tsa jakøshi mbøzliy nøw Yesøw ka vøgha kwøtiŋ.

Søkwøpø

¹ Yøn tsasli na zliya na, yøn yøn Pøl, ntsa təravø Hyala ta nza ka ndø kwal tsa Yesøw *Køristøw. Kaa ngønøy tsaslee, ghwøy mbøzli Hyala mbø mølmø Efesø, mbøzliy jakøshi lø Yesøw Køristøw, ka nøw lø nøfø kwøtiŋ.

1:1 1:1 Ndø kwal tsa Yesøw: Gal 1:1; Efesø: SløniKY 18:19-21; 19:1

² Məntənjwəy wəzə hwər tsa nzə Dəmmə Hyala, ghəshi lə Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw, mba'a ghəshi ndanjwəy zərkə mbə nzəy tsa ghwəy.

*Fal Hyala ghwəmmə ta shi wəzə ni fəyəmmə na tə mbərkə sləni ghərati Yesəw *Kəristəw*

³ Fal Hyala Dəy Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw ghwəmmə, sa nzana mba'a mərshiy ndammə ya nimaba shi nzə wəzə ni mə ghwəmə gwanashi tə mbərkə jakəva tsa ghwəmmə lə Kəristəw. ⁴ Hyala ghwəla ta nga hidī tərətəmmə na, ta nza ghwəmmə ka mbəzli nzə, tə mbərkə jakəva tsa ghwəmmə lə Kəristəw. Ta mbə ghwəmmə nza dəwdəw kala fəti dzar kwa ghwəmmə kwa kwəma nzə tərətəmmə na. ⁵ Sa dītəmmə Hyala kiy, dza na kwatanjata na, mba'a məntəmmə ta nza ka ndərazhi nzə tə mbərkə sləni ghərati Yesəw Kəristəw. Ava ghənzə na nanzə kwəma tarəti Hyala lə ghwəmmə, səvəri mbə wəzə hwər tsa nzə. ⁶ Ghənzə tsəgha kiy, fal Hyala ghwəmmə ta zhəhwər tsa nzə va dalala tsa mənti na tə ghwəmmə, tə mbərkə Zəghwə nzə va diti na.

⁷ Tə mbərkə miymiy Kəristəw shəkəshi mbəlimmə ghwəmmə, zhini tə mbərkə ghəci Hyala pəlattəmmə kwəma ghwəmmə jikir na mənti ghwəmmə kwa hwər nzə. Ava tsəgha cikəvəri Hyala njasa nza dikə tsa zhəhwər tsa

1:3 1:3 2:6; 2Kwər 1:3 **1:4** 1:4 5:27; Zhj 15:16; 17:24; 2Tes 2:13 **1:5** 1:5 Zhj 1:12 **1:6** 1:6 Mt 3:17; Rm 5:2; Kwəl 1:13

1:7 1:7 tə mbərkə miymiy Yesəw mbəlishi mbəzli: Kwəl 1:13-14; miymiy: Ef 2:13; Rm 3:25-26; Kwəl 1:20; 1Zhj 5:7; dikəy zhanta hwər tsa Hyala ta ndə ngəri: Ef 2:7

mænti na ta ndə ngəri. ⁸ Dzəghwa na səvəri mbə wəzə hwər tsa nzə va tərəŋw tsa məntəmmə na kiy, mba'a ndammə məhərli tərəŋw lə sənata kwəma tərəŋw dība. ⁹ Ta mbə ghwəmmə sənata kwəma nzə va niy təkəti na məni nzə səvəri mbə Yesəw Kəristəw, mba'a niy mbələy. Ghala kwatəŋata niy təkəti na məni kwəma va, lə wəzə hwər tsa nzə. ¹⁰ Ge'i tə kwa kərni vəghwə dza Hyalaa kərni məni kwəmaa niy təkəti na va. Ka na dzay, basə basəti shi mə ghwəmə lə shi tə hidī gwanashi, mba'a fambəshi mbə dəvə Kəristəw, ta məni mazə ghəciy dzəkən shi kwətiy.

¹¹ Hyala məni na shiy gwa'a njasa tarəkə na, lə njasa dī na də'wə ghən tsa nzə. Va tsəgha təravəŋəy na ghala kwatəŋata, njasa niy təkəti na, ta mbə ghəy nza ka shi nzə, tə mbərəkə jakəva tsa ghəy lə Kəristəw. ¹² Ta mbə məndiy fal dikə tsa Hyala tə mbərəkə ghəy ghəy shiy 'wa vaa banavə nefer ghəy kaa Kəristəw!

¹³ Ghwəy kwərakwə kiy, sa favə ghwəy gəzə Yəwən kwəma kataŋ na va wəzə na citəŋwəy kwal tsaa mbəlīŋwəyəy, mba'a ghwəy banavə nefer ghwəy kaa Yesəw Kəristəw. Dza Hyala ki, mba'a fati lamba nzə tə ghwəy lə Safə tsa nzə dəwdəw tsa, njasa niy gəzəkə na va məni kwatəŋa. ¹⁴ Nana ki, njana kwəmavə ghwəmmə *Safə tsa Hyala dəwdəw tsay, ta kwəmavə shi wəzə ni fənəy Hyala kaa mbəzli nzə dza ghwəmmə. Tə Safə tsa va sənay ghwəmmə, ta

1:9 1:9-10 1:22; Kwəl 1:16, 20 **1:11** 1:11 1:4; Rm 8:28-29

1:13 1:13 4:30; 2Kwər 1:22; Kwəl 1:5 **1:14** 1:14 2Kwər 1:22

kwəməvəshi dza ghwəmmə, pə ghwəmmə. Fəca dza Hyalaa kərkamti mbəlimmə dza ghwəmmə kwəməvə shi va gwanashi. Va tsəgha kiy, fal dikə tsa Hyala ghwəmmə!

Kwəma mananta Pəl 'wəsa kaa Hyala ti

¹⁵⁻¹⁶ Tə mbərkə kwəma va gwanatay, tərənw mənēe 'wəsa kaa Hyala. Ya hwəmbay, mbə mananta 'wəsa nzee tə ghwəy dība, sa favee njasa banavə ghwəy nefer ghwəy kaa Ndə sləkəpə Yesəw *Kəristəw, zhini tərənw ghwəy dī mbəzli Hyala. Ya war hwəmba nzee mbə cə'wə kiy, ¹⁷ mbə cə'wə kee nza va Hyala Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw, ghənzə Didi kwa shəndəkə, a ghənzə bənwəy Safə tsa nzə, ta sənata kwəma, ka cīnwəy Hyala, ta mbə ghwəy sənata wəzə. ¹⁸ Mbə cə'wə, kee nza ta mbə ghənzə ghwənamtənwəy məhərli ghwəy, ta mbə ghwəy sənashi shi harənwəy Hyala va ta fə ghən ghwəy gəzliḡə ti shi. Mba'a ta mbə ghwəy sənay njasa nza dimə tə shəndəkə tsa fəy Hyala ta fəə dzəti mbəzli nzə. ¹⁹ Mbə cə'wə kee nza dība ta mbə ghwəy sənay njasa nza tərənw tsa bərēci Hyala 'yahə'yahəshi, mba'a ndamməshi ghwəmmə mbəzliy banavə nefer ghwəmmə kaa Yesəw. ²⁰ Ghala pətsa zhinikəmə Hyala va Kəristəw kwa kwəli, mba'a bəvəə fəy ka mazə tə kwa bəzəmə nzə mə ghwəməy, bərēci va niy ghərati na sləni va gwanata. ²¹ Sa fəy na

1:15-16 1:16 Kwəl 1:3 **1:17** 1:17 5:17; Fir 2:6; Kwəl 1:9-10

1:18 1:18 4:4; Kwəl 1:12 **1:19** 1:19-20 2Kwər 13:4; Kwəl 2:12

1:20 1:20 SləniKY 2:33; Kwəl 3:1 **1:21** 1:21 6:12; Rm 8:38;

Gal 4:8-9; Kwəl 1:13, 16, 20; 2:9-10, 15, 20

tifa ki na, ka mæni mazø ghæciy dzækøn hyeler gwanashi, læ dzækøn shi nza bærci vø shi dikø dikø ni, læ shi hazlæni mændi vø shi tø hidfi, læ shiy slækøpø tø hidfi gwanashi, mba'a dzækøn sløn shi har mændi sløn tsa shi ya mbø vøghwø tsa sænzænva tsa, ya mbø vøghwø tsa dzaa sækø. ²² A Hyala bøvø shiy gwanashi, mba'a fanambøshi mbø dævø Kæristøw ta slækøshi ghæci. Dza na mba'a mænti ka ghøn tsa kæn mbæzliy nøw Yesøw gwanashi. ²³ Ma mbæzliy nøw Kæristøw kwørakwø ki na, vøgha Kæristøw ghæshi. Kæristøw na, tifa ghæci gwanay tsa ci mbø mbæzliy nøw, ghæci sa tø hidfi gwanashi ya pa' kwømafa difa.

2

Wøzø hwør tsa Hyala ndammø ma piy tsa 'war'war tsa

¹ Niy nzay, ya tsøgha niy nza ghwøy tø ghwømønøyøy, nja mbæzli bækwø bækwø ni niy nza ghwøy kwa kwøma Hyala, va sa danati ma ghwøy fæti mba'a va kwøma ghwøy jikir na. ² Sa niy nzanay, war njasa mæni mbæzli tø hidfi ni nøw ma Yesøw niy mæni ghwøy shiy kwørakwø. Ka ghwøy dzay, ka dfi fæti niy nza, ta mæni kwøma dfi mazø tsa hyelerøy nzøy dzar mbø safø. Ya tsøgha nzø sanay,

1:22 1:22 1:10; 4:15; 5:23; Cem 8:7; Kwøl 1:18; 2:19 **1:23** 1:23
vøgha Kæristøw na mbæzli nøw: 2:16; 4:1-16, 25; 5:30; 1Kwør
12:4-11, 27; Kwøl 2:19; 2:14, 18; 4:1-6; Kwøl 3:15; Kæristøw na sa
tø hidfi gwanashi ya pa' kwømafa: 3:19; 4:10 **2:1** 2:1 2:5 **2:2**
2:2 6:12; Zhj 12:31; 14:30; SlæniKY 26:18; 1Zhj 2:16

*hil tsa va sløwa na mbøzliy dī ma fōti va Hyala. ³ Ghwømmø kwørakwø kiy, tsøgha niy nza ghwømmø gwanammø, njasa nza ghøshi va, ka mōni war shi dī nøfø tsa ghwømmø. Ka pøla war mōni shi maw vøgha ghwømmø, lø shi dī møhørli ghwømmø. Sa niy nza nzø y tsa ghwømmø va tsøgha katan katan kiy, va tsøgha niy nza ghwømmø ka mbøzli nza fōti vø shi kwa kwøma Hyala kwørakwø ki, njasa nza nihwøti mbøzli va sana.

⁴ Dzøghwa ki na, dikø y wøzø hwø r va Hyala tø ghwømmø. Sa nzana tø rø y ghønzø dītømmø kiy, ⁵ ya tsøgha niy nza ghwømmø nja mbøzli bøk wø bøk wø ni kwa kwøma nzø va kwøma ghwømmø jikir na na, dza na mba'a ndammø piy kwasøbø *Kø ristø wø kwø rakwø. Ava va tsøgha kiy, war tø mbørkø zhø hwø r tsa Hyala tø ghwø y mbø liny wø y ghwø y sana.

⁶ Søvøri mbø jakø va tsa ghwømmø lø Yesø wø Kø ristø wø ndammø Hyala børciy sati mbø møti, mba'a ndammø mōni mazø kwasøbø Yesø wø mø ghwø mø. ⁷ Wøzø tsa møntømmø Hyala va mbø Yesø wø Kø ristø wø y, ta mbø nihwøti mbøzliy taa nza, mbø tsahwøti vøghwø tsaa dzaa zhikøø sønay njasa nza dikø tsa zhø hwø r tsa nzø ta mbøzli, ka tanamti nihwøti shiy gwa'a gwa'a, nø na. ⁸ Sa mbø litø y wø y Hyala vay, tø mbørkø sløni ghø rati ghwø y naw, vøli tø gø m vø litø y wø y na, war tø zhø hwø r tsa nzø tø ghwø y gwa'a tsøgha

2:3 2:3 5:6, 8; Rm 1:28; Kwø l 3:6 **2:4** 2:4 Rm 8:39; 9:16; Zhk 5:11 **2:5** 2:5 2:8; Rm 3:24; 6:13; Kwø l 2:13 **2:6** 2:6 1:3; Kwø l 2:12; 3:1 **2:7** 2:7 1:7; Rm 5:20 **2:8** 2:8 Mt 20:15; Zh y 4:10; Sløni KY 15:11; Gal 2:16

na. Søværi mbø sa fanavø ghwøy nefer ghwøy kaa zhøhwør tsa nzø va. ⁹ Møniy mbøli tsa mbølitønøy Hyala dzar kwa sløni mænti ghwøy, gar nø ndø na: «Tø slønee mbøliree» kə, ka mæni fөгəw. ¹⁰ Gha ghwømmə mænimmə njasa nza ghwømmə tsa sanay, tø sløni ghøрати Hyala na, søværi mbø jakøva tsa ghwømmə lø Yesøw Køristøw mæntømmə na tsøgha. Sa nzana, ghwømmə də'wø ghøn tsa ghwømmə sanay, sløni ghøрати Hyala nza ghwømmə, ta mbø ghwømməø ghøra na wøzø na sløni. Sløni wøzø na va dza ghwømməø ghøray, Hyala va də'wø ghøn tsa nzø gwømanti na ghala kwatana, ta mbø ghwømməø ghøra nzø.

*Jakøva ka mbøzli kwøtiŋ ni tø mbørkø Yesøw *Køristøw*

¹¹ Nighøtim sønznvay, *ka Zhøwifø yakønøy mændiw. Ka Zhøwiføy, «Mbøzliy *slanti fø'yasa nza ghøy na ghøy» kə ghøshi, ma ghwøy na, mbøzliy slanti ma fø'yasa ghøshi harøywøy. Fø'yasa slanti ghøshi va tala kiy, sløni mænti ndø ngøri lø døvø ciy dzøti ndø na. Ghwøy ghwøy ka Efesøy, zøzøvøm njasa niy nza ghwøy kwatana. ¹² Ghala pøtsa vay, mbøzli kørakø kørakø ni lø Køristøw niy nza ghwøy. Niy nza jakøva tsa ghwøy tifa lø hwølfø tøravø Hyala nja ka Zhøwiføw, ka mølmø niy nza

2:9 2:9 Rm 3:28; 1Kwør 1:31; 2Tim 1:9; Tit 3:5 **2:10** 2:10 Tit 2:14 **2:11** 2:11-13 Rm 11:17 **2:11** 2:11 5:8; sla fø'yasa: Gal 5:6; Flp 3:3 **2:12** 2:12 Rm 9:4; 1Kwør 15:19; Kwøl 1:21-22; 1Tes 4:13; kaa mbøzliy kamaa ka Zhøwifø niy nza shiy gøzøkø Hyala fø kaa ni nzø mbøzliw: 2:19

ghwøy vø shi. Ma kwøma wøzø na niy pøhøti Hyala ta mananshi kaa mbøzli mbø nanzø va hwølfø tøvavø nay, niy nza kwal va ghwøy gar kwømavøw. Tikø ghwøy niy nza lø nzøy tsa ghwøy tø hidi ni ngar ki na, niy nza na ghwøy kwøma wøzø na føy ghwøy ghøn tsa ghwøy gøzliñø ti, ta kwømavø tibaw. Niy sønata Hyala katan na ghwøyøw, tsøgha niy nza ghwøy. ¹³ Sa jakønøywøy ghwøy lø Yesøw Køristøw nana kiy, ghwøy ghwøy mbøzliy niy nza va kørakø ni lø Hyala na, ndøkwø ndøkwø zhøghønøywøy ghwøy li nana. Tø mbørkø miymiy ci va shøkøshi nza ghwøy tsøgha. ¹⁴ Kwatanay ka jaka niy nza ka Zhøwifø lø *mbøzliy kamaa ka Zhøwifø. Dzøghwa Yesøw mba'a bøkø zørkøø dzøghwa jipø shi, mba'a jakøti ka Zhøwifø lø mbøzliy kamaa ka Zhøwifø, ka hwølfø kwøtiñ na. Lø møti ci ngøzlamti na zlaraa niy tihøvørimmø, dza na mba'a banti mbøz tsa kwa jipø ghwømmø. ¹⁵ Kwøma pøhøti ka Zhøwifø lø shi gøzøpø na møni ghønghøn ni gwa'ay, aa paslamtishi, ta mbøø jakøti hwølfø bakø na va ka hwølfø 'war'war na kwøtiñ, mbø jakøva tsa shi li. Dza na mba'a faghwa zørkø kwa jipø shi tsøgha ki. ¹⁶ Lø kwøma møti ci va vøgha tsømøy, li paslamti na mbøz tsa kwa jipø hwølfø bakø na va, li ghøci jakøtishi ka vøgha ndø kwøtiñ, zhini mba'a sløkati kwøma kwa jipø shi lø Hyala.

2:13 2:13mbøzli ndøkwø ndøkwø ni lø ni kørakø ni: 2:17; 3:6; miymiy: 1:7; Gal 1:4 **2:14** 2:14 zørkø: 2:16; 4:3; Kwøl 1:20; hwølfø kwøtiñ na: 1:23; Rm 10:12; 1Kwø 12:13; Gal 3:28 **2:15** 2:15 2Kwø 5:17; Kwøl 2:14 **2:16** 2:16 1:23; Rm 5:10; Kwøl 1:20-22

¹⁷ Ava tsəgha səəkə Yesəw Kəristəw gəzanwəy Yəwən kwəma wəzə na bəpə zərkə, ghwəy mbəzliy kamaa ka Zhəwifə kərakə ni vəgha Hyala, mba'a kaa ngəŋəy ghəy ka Zhəwifə, ghəy ni ndəkwə ni vəgha nzə. ¹⁸ War tə mbərkə Yesəw Kəristəw kwəmavə ghwəmmə kətiva gwanammə dzəvəgha Didi Hyala. *Safə tsa Hyala tsa kwətiŋ tsa kətitəmmə na ta tsəhə vəgha Hyala.

¹⁹ Ma nana kiy, ghwəy ghwəy mbəzliy kama vaa ka Zhəwifəy, ka səəkə səəkə, ya ka məlmə nza ghwəy ghwəlaw. War jakə nza ghwəy gwananwəy mbə hwəlfə mbəzli Hyala, mbəzli kəghi tsa nzəə gə ghwəy nana kwərakwə. ²⁰ Ghwəyəy nihwəti hərəzli ndəbəti məndi ciki li shi nza ghwəy. Ma ka gəzə kwəma Hyala ghəshi lə *ka kwal Yesəw na, hərəzli fə məndi səfa ciki li shi. Dzəghwa Yesəw Kəristəw də'wə ghən tsa ci na hakwə tsaa jihəti ciki tsa va ghəci. ²¹ Ghəci mənti na ciki tsa va dzəŋ dzəŋ, zhini tə mbərkə ci ghəci kəlivaa sati. Ta nza ka *ciki Hyala tsa dəwdew tsa, mbə slən tsa ci ghəci Ndə sləkəpə. ²² War tə sa jakayvanwəy ghwəy li nza ghwəy ka nihwəti hərəzli fambə məndi ta nga ciki tsa dza Hyalaa nzəy mbə, lə Safə tsa nzə dəwdew tsa kwərakwə ki.

3

A Hyala cikəvəri shiy niy fəy na tə ghwəbə, ka

2:17 2:17 Ezay 57:18-19; SləniKY 2:39 **2:18** 2:18 3:12; Rm 5:2
2:19 2:19 2:12; 3:6; Ebr 12:22-23 **2:20** 2:20 Mt 16:18; 1Kwər
3:10-11; ShiZhŋ 21:14 **2:21** 2:21 1Kwər 3:16 **2:22** 2:22 1Pi
2:5

gəzəshi Pəl kaa mbəzli

¹ Tə mbərkə kwəma va kiy, mbə cə'wə Hyala nzee tə ghwəy, yən yən Pəl. Avanay kwa fərshina nzee sana sa kalaghwara məndi tə mbərkə kwəma Yesəw *Kəristəw sa gəzanwəy ya ghwəy *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə. ² Ta na navay, a ghwəy favə njasa pəərətəra Hyala lə wəzə hwər tsa nzə, ta dzee ta mənī sləni mbə ghwəy. ³ Dzəghwa na mba'a camtəra kwəma shiy niy zəzəti na va ghala kwatanata ta mənishi, niy fəy na tə ghwəbə niy nza ki. E gəzəkənwəy kwəmaa dzəkən kwəma va jəwə mbə zliya na. ⁴ War jangə ma ghwəy kwəma vay, ta sənay dza ghwəy dza njasa sənatee kwəma tar Kəristəw, niy fəy Hyala tə ghwəbə. ⁵ Ma niy nzay, niy cikəvəri kwəmaa fəy na va tə ghwəbə Hyalaa dzəti ngwəla kaa mbəzliw. Dzəghwa na nana kiy, mba'a cikəvəri lə Safə tsa nzə dēwdew tsa kaa mbəzli nzə dēwdew ni, nja *ka kwal Yesəw ghəshi lə ka gəzə kwəma Hyala. ⁶ Tə mbərkə Yəwən kwəma wəzə na vay, ta kwəmavə zəmə ghi tsa fəy Hyala kaa mbəzli nzə dza *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə kwərakwə, jakə lə ka Zhəwifə. Vəgha Yesəw Kəristəw ghəshi gwanashi. Zhini gwanashi ghəshi taa kwəmavə shiy gəzəkə Hyala bəpə mbə Yesəw Kəristəw. Ava ghənzə na kwəmaa niy fəy Hyala tə ghwəbə. ⁷ Yən kiy, tə wəzə hwər tsa nzə ndara Hyala

3:1 3:1-3 Kwəl 1:25 **3:1** 3:1 fərshina: 4:1; Flp 1:7; Kwəl 4:18; Flm 1, 9 **3:3** 3:3 3:6 **3:4** 3:4 Rm 16:24; 2Kwər 11:6 **3:5** 3:5 Kwəl 1:26 **3:6** 3:6 kwəmaa niy fəy Hyala tə ghwəbə: 1:9-10; 2:13-14, 18-19; 3:9-11; Rm 16:25; Kwəl 1:26-27

slëni gëzë Yëwën kwëma wëzë na kaa mbëzli. Slëni ndara na vay, bërci nzë na sa va cikëvëri na. ⁸ Yën kiy, yën gwëra na kwa tsee kwal mbë mbëzliy nëw Këristëw. Ma dza Hyala na, mba'a mëntëra wëzë hwër, dzëghwa na hëj ndara gëzë Yëwën kwëma wëzë na kaa mbëzliy kamaa ka Zhëwifë, ta dzee gëzanshi kwëma shiy sëkë va Këristëw ka tanamti nihwëti shiy gwa'a gwa'a, kala mbay ndëë sënay bërkëtishi. ⁹ Hyalaa ngati shiy gwa'a ghwënarana na, ta dzee përaslanavë kaa mbëzliy dzëkën shiy niy zëzëti na mëni ghala kwatanja mba'a niy ghwëbëyshi. ¹⁰ Ma cimmë Hyala kwëma vaa sëvëri nana ki, ë dë Hyala ka kwal nzë lë ya nimaba shi ka bërci më ghwëmëmë nashi mbëzliy nëw Yesëw jakëjakë ka mbëzli kwëtiñ, sa ka ghëshi nay jakëva tsa va na, mba'a ghëshi sënay daj tsa kwëma sënata Hyala ghënghën tsa nzë. ¹¹ War njasaa niy tëkëti na va mëni nzë ghala kwatanjatay tsëgha mënti na, lë Yesëw Këristëw Ndë slëkëmmë mënti na kwëmaa tëkëti na va. ¹² Sa nzana, mba'a ghwëmmë banavë nefer ghwëmmë kaa Yesëw Këristëw tsa va kiy, jakëjakë nza ghwëmmë li. Va tsëgha kwëmavë ghwëmmë kwal, kala hazlëni kwa hwër ghwëmmë ya jëw nzë ta dzëghwa kwëma Hyala. ¹³ Va tsëgha sana kiy, ë cë'wëjwëy ya, ëntaa ghwëy taa zhiniy dza her ka zhëyñwëy lë hwëm, va sa nzee mbë sa ngëra'wë sana të kwëma ghwëy ma. Sa nzanay,

3:8 3:8 yën gwëra na kwa tsee kwal: 1Kwër 15:8-10; Gal 1:13-16; Flp 3:6-8; 1Tim 1:12-16 **3:9** 3:9 1:4 **3:10** 3:10 1:21, 23 **3:12** 3:12 Rm 5:2; Ebr 4:16; 10:19 **3:13** 3:13 Kwël 1:24

dimə tərəŋw na dza ngəra'wə tsa see tsa tə kwəma ghwəy fatəŋwəy.

*Njasa nza dī tsa dīmmə Yesəw *Kəristəw*

¹⁴ Va tsəgha tsəfəkwəree kwa səda Hyala sana, ghənzə Didi. ¹⁵ Ghənzə sa səvəri mbəzli mə ghwəmə lə ni tə hidi gwa'a səvəri mbə. ¹⁶ Ə cə'wee ghənzə sa nza bama və tərəŋw, a ghənzə bəŋwəy bərciy dzəmbə nefer ghwəy lə Safə tsa dəwdew tsa, a ghwəy mbəə nza lə bərçi, əntaa ghwəy barva kwa kwal tsa nzə. ¹⁷ Zhini mbə cə'wə Hyalee ta mbə Kəristəw nzəy mbə nefer ghwəy sa nzana mba'a ghwəy banavə nefer ghwəy. Ə cə'wee ta mbə ghwəy dīva kwa jipə ghwəy tərəŋw nja ngwarməmə, kala kədi ma dīva tsa va. ¹⁸ Ma nza ghwəy lə nihwəti mbəzli Hyala gwanəŋwəy mbəə sənay njasa dītəmmə Kəristəw. Mba'a ghwəy sənay dī tsa dītəmmə na vay, ka kərkəvwaw, mbə dīmmə na ya hwəmba, aa diti ya wa ndə, ya kwəma na ndə gwa'a, pə ghwəy. ¹⁹ Zhini mba'a ghwəy sənay dī tsa Kəristəw vay, aa taŋamti sənata kwəma ndə ngəri, pə ghwəy. Ya tsəgha sənay ya ka favə dī tsa va gwanay ndə ngəriw pənəy, war mbə cə'wə Hyala nzee ta mbə ghwəy favə. Ma nza Hyala təhayŋwəy nefer ghwəy vidī vidī, ya lə namaba kwəma nzə gwa'a gwa'a.

²⁰ A Hyalaa mbay ghərati sləni lə bərçi nzə va fambə na mbə ghwəmmə, ka taŋamti

3:14 3:14 6:18-19 **3:16** 3:16 Kwəl 1:11 **3:17** 3:17 Zhj 14:23; Ef 5:2; Kwəl 1:23; 2:7 **3:18** 3:18 Kwəl 2:2 **3:19** 3:19 1:23; 5:2, 25; 2Kwər 5:14; Kwəl 2:9-10 **3:20** 3:20 Kwəl 1:29

shi dǝw ghwǝmmǝ vǝ, lǝ shi tǝkǝ ghwǝmmǝ gwa'a. ²¹ Ghǝnzǝ tsǝghay, ǝ pǝ ghwǝmmǝ fal Hyala mbǝ slǝn tsa Yesǝw Kǝristǝw, ghwǝmmǝ mbǝzliy nǝw Yesǝw. Fal ghwǝmmǝ ya hwǝmba nzǝ, pa' kwa ndimndim jiji! *Amin.

4

Ka vǝgha ndǝ kwǝtiŋ mǝnishi mbǝzliy nǝw Yesǝw

¹ Va tsǝgha na ki, yǝn yǝn sa kwa fǝrshina tsa tǝ sa ghǝree slǝni kaa Ndǝ slǝkǝpǝ Yesǝwǝy, ǝ cǝ'wǝŋwǝyee, a nǝ yay, nǝwǝm kwǝma Hyala njasa haraŋwǝy na ta nǝw nzǝ. ² ǝntaa ghwǝy kǝli ghǝn tsa ghwǝy ma, ka mǝhǝrli pǝ ghwǝy mǝniŋwǝy, yaŋ pǝ ghwǝy kaa kwǝma ya namaǝba nzǝ. Dim ghǝn tsa ghwǝy tǝrǝŋw, ka sǝ'wa kwǝma ndǝ, ya tsamaǝba mǝnti na kwa jipǝ tsa ghwǝy. ³ Ma jakǝ tsa jakayŋwǝy *Safǝ tsa Hyala va dǝwdǝw tsa mba'a faghwa zǝrkǝ kwa jipǝ ghwǝyǝy, jihǝkǝvaŋwǝyǝm ǝntaa jakǝva tsa va kǝrǝy kwa jipǝ ghwǝy. ⁴ Ghwǝy gwananŋwǝy ghwǝy mbǝzliy nǝw Yesǝw va kiy, vǝgha kwǝtiŋ nza ghwǝy. Safǝ tsa Hyala dǝwdǝw tsa, sa kwǝtiŋ tsaa kwǝmavǝ ghwǝy gwananŋwǝy. Shi haraŋwǝy Hyala va ta fǝ ghǝn ghwǝy gǝzliŋǝ ti shi ǝa na, shiy kwǝtiŋ ghǝshi. ⁵ Ghwǝmmǝ gwanammǝy, kwǝtiŋ na tsa ghwǝmmǝ Ndǝ slǝkǝmmǝ, kaa ndǝ kwǝtiŋ ghwǝmmǝ ǝanavǝ nefer ghwǝmmǝ, *batem tsa kwǝtiŋ tsa sa

4:1 4:1 3:1 **4:2** 4:2 5:2; Kwǝl 3:12-13 **4:3** 4:3 2:14-16; Kwǝl 3:14-15 **4:4** 4:4 1:23; 2:18 **4:5** 4:5 Zhŋ 10:16; 1Kwǝr 8:6; batem: Mt 28:19; Rm 6:3-4

məntəmmə məndi. ⁶ War kwətiŋ na Hyala gwa'a tsəgha, ghənzə dəshi mbəzli gwanashi. Ghənzə məni mazə dzəkən mbəzli gwa'a gwa'a. Ghənzə ghəra sləni lə mbəzli gwa'a, ya pa' kwəmafa.

⁷ Vəgha kwətiŋ nza ghwəmmə tsəgha, ma nanzə kiy, ya tsamafa ndə mbə ghwəmmə sanay, a *Kəristəw banavə ni ci bərçi ta ghəra sləni njasa taranakəshi na. ⁸ Ma kwəma mənti Kəristəw va tsəghay, war njasa niy gəzəkə məndi va mbə zliya na, sa niy ni va:

Aa pəhəti ka jaka ci, mba'a dzəməy dzəmə ghwəmə li shi

dza na mba'a tahanavə bərçi ta ghəra sləni kaa mbəzli tikə tə hidī, kə niy ni.

⁹ Ma sa nə na va aa dzəməy kəy, njaa dī kwəma va gəzə kala ə ghəci səkway tikə dzəti hidī ni dī, madī na ta gha dzəməa? ¹⁰ Va tsəgha nzana, ma ntsaa səkway vaa dzəti hidī kiy, ghəcia saa zhiməy vaa dzəmə dzəti pətsa kərkə ghwəmə ba ki, ta mbəə nza, war ghəci sa tifa ya pa kwəmafa gwa'a gwa'a. ¹¹ Ava ghəcia saa tahanavə bərçi va ta ghəra sləni kaa mbəzli ghəngħən ghəngħən njasa dī na, dzəghwa na, mba'a banavə bərçi kaa nihwəti mbəzli ta nza ghəshi ka ka kwal ci, nihwəti na, ta nza ka ka gəzə kwəmaa səkə va Hyala, nihwəti na, ta nza ka mbəzliy dza ta ci kwəma nzə kaa nihwəti mbəzliy sənata ma, ma nihwəti na, ta nza ka ka ndəghwə mbəzli ci, nihwəti diba na, ta nza ka ka bananshi

4:6 4:6 1Kwər 12:6 **4:7** 4:7 Rm 12:3, 6; 1Kwər 12:11 **4:8**
 4:8 Cem 68:19 **4:9** 4:9 Zhj 3:13 **4:10** 4:10 1:23 **4:11** 4:11
 1Kwər 12:28

kwëma Hyala kaa mbözli. ¹² Tawa tahanavëshi Këristëw bërci va kaa mbözli va tsëghay, ta mbë ghëshiy gwëma mbözli Hyala gwanashi, ta ghëra slëni nzë, mba'a ta mbë ghëshi, ghëshi shiy mënishishi va ka vëgha Këristëw kwëtiñ këli dza kwa kwëma kwa kwëma. ¹³ Ma tsëgha kiy, nza ghwëmmë nza jakëjakë gwanammë, të sa nzana kaa zëghwë Hyala ghwëmmë banavë nëfer ghwëmmë, mba'a ghwëmmë sënay Zëghwë va. Ma nza ghwëmmë mënimmmë ka mbözli tëhë tëhë ni, mbözliy kërkamti kwëma gwanata nja Këristëw ki. ¹⁴ Ghalaba kiy, ka dza ghwëmmë nza nja ndërazhi jëw jëw ni va, ka mëndiy ngëdëhwë lë dzërvëw. Mbözliy pala tsëhwëli va ta ngëdi nihwëti mbözliy dzëmbë kwëmaa kama ka kwëma Hyala katanj nay, ka dza ghëshiy ngëdëhwëmmë lë na shi va bëni kwëma ghënghën ghënghën na ghalabaw. ¹⁵ Na na ghwëmmëy, ta nzëyëmmë dza ghwëmmë të na katanj na kwëma Hyala, ka dëva kwa jipë ghwëmmë gwanammë. Ma tsëgha kiy, ta këli dza ghwëmmë kwa kwëma, ka mënimmmë yëm lë Këristëw. Ghëci na ghën tsa ghwëmmë. ¹⁶ War të mbërkë ghëci, ghëci ghën tsa va kwëmavë ghwëmmë, ghwëmmë mbözliy nëw gwanashi jakëva ka vëgha kwëtiñ, njasa tsëbëti Hyala va vëgha ndë kwa dighesler ci, ta nza ghëci ka ndë kwëtiñ. Ghala pëtsa ka shi të vëgha ndë vaa nza mbë ghëra slëni shi wëzë wëzë

4:12 4:12 1Kwër 14:26 **4:13** 4:13 Kwël 1:28 **4:14** 4:14
 1Kwër 14:20; Ebr 5:13-14; Zhk 1:6 **4:15** 4:15-16 5:2 **4:15**
 4:15 1:22 **4:16** 4:16 1:23; 2:21-22; 4:13, 25; Kwël 2:19

njasa tæbø ghæshiy mæni gwanashiy, kar nahwæti bēlaa nza gwænjæta, kala war mbø kæti ghæn tsa shiw. Ava tsægha na kwæma mbø ghwæmmø, ghwæmmø mbæzliy næw Yesæw, kama na war mbø mæni na ci slæni ndæ ya wa ndæ, zhini ka ðiva ghwæmmø kwa jipæ ghwæmmøy, ta mætsæhø kæli dza ghwæmmø kwa kwæma kwa kwæma, ghwæmmø vøgha Kæristæw va.

Njasa tæbø na ndæ nza nana, sa banavæ na næfæ tsa ci kaa Yesæw

¹⁷ Avanta kwæma ðee gæzanjwøy mbø slæn tsa Ndæ slækæpø: ðntaa ghwøy dzaa zhiniy mæni shiy ghwæla mbø nzøy tsa ghwøy nja shi mæni mbæzliy næw ma Hyala ma. Ghæshi na nashiy, kwæma gæzanshi mæhærli shi va kama ghæn tiy næw ghæshi. ¹⁸ Mæhærli shi vay, mbø kwæsli na, kwæma sænata ghæshi tibaw. Caslakø slakø mænti ghæshi ghæn tsa shi. Va tsægha kiy, ka mbay ghæshiy kwæmavø piy tsa 'war'war tsa bøpæ Hyalaw. ¹⁹ Ha'wæ kwa na shi mætsæ ya jøwæw, mbærækø zlanay ghæshi ghæn tsa shi kaa mæni shi ha'wæ ha'wæ ni jikirkir ni, ya nimaba shi ræða ræða ni gwanashi na, kala ði ma ghæshiy tæhøva læ mæni shi.

²⁰ Na na ghwøy na ghwøy kiy, niy banavænawøy gæla niva shiy mændi mbø kwæmaa niy bænijnwøy mændiy dzækæn *Kæristæwæw. ²¹ A ghwøy favø kwæmaa gæzøvaa dzækæn gwa'a. Ghwøy ghwøy mbæzliy næw Yesæwøy, a mændi banavænawøy kwæma katanj katanj na, njasa

banavəpə Yesəw. ²² Ghənzə tsəgha kiy, zlayəm nzəy tsa ghwəy kwatəŋa. Ghalabay, shi di vəgha ghwəy niy ngədiŋwəy na, mba'a ghəshi niy fambəŋwəy mbə kwəma hwəvə hwəvə na, mba'a ghəshi yadamtəŋwəy. ²³ A pə ghwəy zlatanavə məhərli ghwəy lə nəfə tsa ghwəy kaa Hyala a ghənzə zhəghantishi ta nza ghwəy 'war'war. ²⁴ Kəsəvəm nzəy tsa 'war'war tsa, saa mənīy ge'i kwa zəzə kwəma Hyala. Ma nza na katanə na va kwəma fambəŋwəy mbə nzəy tsa slar tsa təbanta kaa Hyala.

²⁵ Ghənzə tsəgha kiy, zlatam slasla dzərvə, war kwəma katanə na pə ghwəy gəzə kwa jipə ghwəy. Sa nzanay, ka bəlahi tə vəgha Yesəw jakəshi ka vəgha ci kwətīŋ, mənimmə ghwəmmə gwanammə. ²⁶ Mba'a kə nəfə tsa ghwəy satiy va kwəmay, nighə tə ghwəy əntaa ghwəy tərəŋwəy dzəmbə *kwəma jikir na, ka nzəy ghwəy lə nəfə pa' hetihwer ma, ²⁷ əntaa ghwəy dzaa banavə kwal tsaa kəriŋəŋwəy dzəti pi kaa *ndə jaka ma. ²⁸ Mba'a kə ndə niy ghəliy, ə kə zlata ghəli va, a ghəci ghəra sləni katanə na lə dividivi ci, ta mbəə kwəma ni ci shiy, mba'a ta kwəmavə shiy kəti ka cicikwə. ²⁹ Əntaa ghwəy gəzə kwemerəy həhəərə mbəzli ma, gəzəm war kwəmaa dzaa təbə, gar kəətiti nihwəti mbəzli ta kwəmavə bərqi mbə nzəy tsa shi lə Hyala. Kwəma gar kəətiti mbəzliy fa kwəma ghwəy

4:23 4:23 Rm 12:2 **4:24** 4:24 Ghava 1:26-27; 2Kwər 5:17; Kwəl 3:10 **4:25** 4:25 4:16; Zak 8:16-17; Kwəl 3:8-9 **4:26** 4:26 Zhk 1:19-20 **4:28** 4:28 1Tes 4:11 **4:29** 4:29 5:4; Kwəl 3:8; 4:6; Zhk 3:10

mbə kwəma kən shi pə ghwəy gəzə. ³⁰ Əntaa ghwəy mənı shiy bə nəfə tsa *Safə tsa Hyalaa sati ma, sa nzanay, li fati Hyala lamba nzə tə ghwəy, lamba fatəŋwəy na va ciŋwəy na njasa dza Hyalaa mbəlantəŋwəy gwa'a gwa'a mbə dəvə kwəma jikir na. ³¹ Ka kəsə ndə ghwəy kwa hwər ma, ka sati nəfə tsa ghwəy ma, ka ghwərvə ghwəy ma, ka nanabə ghən tsa ghwəy ghwəy lə gəzə kwemer ghyanakə ni ma, ka tsərəva ghwəy ma, gwa'a pə ghwəy banti hwəlfə kwəma ndərəm ndərəm na səvəri mbə ghwəy. ³² Ə pə ghwəy mənı wəzə hwər, ka zhəhwər ta ghən tsa ghwəy kwa jipə ghwəy, pəlata tə ghwəy kwəma jikir na məntəŋwəy məndi mbə nəfə tsa ghwəy, njasa pəlataŋwəy Hyala va na ghwəy, tə mbərkə sləni ghərati Kəristəw.

5

Nzəy tsa mbəzliy nəw Yesəw mbə waŋ pi tsa nza ghəshi nana

¹ Ghwəyəy, ndərazhi Hyala diti na nza ghwəy. Njana nzana tsəgha kiy, mənı pə ghwəy mənı kwəma nja ghənzə kwərakwə ki. ² War dı pə ghwəy ci mbə kwəma mənı ghwəy gwanata. Njasa dıtəmmə *Kəristəw va pa' ka zləbati mətiy tə ghwəmmə, mba'a banavə ghən tsa ci kaa Hyala, ka məjə'a shi vələnati məndi kaa Hyala, shi slənəy məndi gwəraa təbanta.

4:30 4:30 1:13-14; Ezay 63:10; Gal 5:25 **4:32** 4:32 Mt 6:14; 18:22-35; Kwəl 3:12-13 **5:1** 5:1 Mt 5:48; 1Zhŋ 3:1 **5:2** 5:2 3:17-18; 4:2, 15-16; 1Kwər 8:1; 2Kwər 5:14; Gal 6:10; Flp 2:2; Kwəl 2:2; 3:14-15; shi slənıy məndi kaa Hyala: Gal 1:4; Ebr 10:5-10

³ Sanay, mbözli Hyala məninqwøy ghwøy. Sa nzana va tsəgha kiy, shiy nja kar mənı ghwərghwər, lə kwemer rəða rəða ni, lə mənı mətşə ta shiyəy, ka təbə məndiy favə gaka shi mbə ghwøy ghwəla ya kadı kadı nzəw. ⁴ Ya kwemer ha'wə ha'wə ni, lə shi kama ghən ti shi, lə ndi gwəmıti gəmgəm nay, ka səkwa gəla ni tsəgha ni va shiy tə miy tsa ghwøy ma. Wəzəba 'wəsa pə ghwøy mananta kaa Hyala lə miy tsa ghwøy. ⁵ Sənay tə ghwøy, ndə tıba mbə mbözliy məmənı ghwərghwər, lə kwəma rəða rəða na, mba'a dzaa kwəməvə nzəy tə pətşə sləkə Kəristəw, vəgha Hyalaw. Tsəgha na kwərakwə lə ndə mətşə, sa nzana, mənı mətşə ta shiyəy, ghala mbə lə ta mbəriw.

⁶ Əntaa ghwøy zləba məndiy ngəđinqwøy lə kwemer kama ghən va ti shi ma. War va gəla hwəlfə shi tsəgha ni va gwəra nəfə tsa Hyalaa satiy dzəkən mbözliy dı ma fəti va və gwanashi. ⁷ Əntaa ghwøy zləba jakəva lə gəla mbözli tsəgha ni va tepə ma!

⁸ Niy nzay, mbözliy dza mbə kwəsli niy nza ghwøy. Nana ki sa jakənwøy ghwøy lə Ndə sləkəpə Yesəwəy, mbözliy dza mbə wəŋ pi nza ghwøy. Va tsəgha kiy, mənım kwəma nja mbözliy dza mbə wəŋ pi nana. ⁹ Sa wana gəzee tsəghay, sa nzana mbözliy dza mbə wəŋ piy, shi wəzə ni ka ghəshiy mənı, ka gəzə kwəma

5:3 5:3-5 Gal 5:19-21 **5:3** 5:3 Kwəl 3:5 **5:4** 5:4 4:29; Kwəl 3:8 **5:5** 5:5 Rm 5:17 **5:6** 5:6 Rm 1:18; Ef 2:3; Kwəl 2:4, 8; 3:6 **5:8** 5:8 niy nzay: 2:3, 11-12; 4:17-18, 22; Kwəl 3:7; Tit 3:3; mbə wəŋ pi: Zhŋ 8:12; Kwəl 1:13; 1Pi 2:9 **5:9** 5:9 Gal 5:22-23

tidid na, læ na katan na. ¹⁰ Ghenzø tsøgha kiy, dikhəvanwəyəm ta pəla bəni sənata naa təbanci kwəma kaa Ndə sləkəpə. ¹¹ Ka tsəhə dəvə ghwəy ghwəy ya jəw dzəmbə məni shi kama ghən va ti shi məni mbəzli mbə kwəsli va ma. Wəzəba ghwazhə ghwazhə kəslanshi ghwəy kwəma shi va məni ghəshi jikir naa dzəti ngwəla. ¹² Na katan nay, a ha'wəə ghəranci kaa ndə va gəzə shi məməni ghəshi va mbəmbə ni, ya kwataka læ miy gwa'a tsøgha. ¹³ Dzəghwa tə pətsa nza waŋ piy, ghwazhəta ka kwəma shi vaa nza tə ngwəla. ¹⁴ Sa nzana ya nimaba shiy na shiy cikəvərivashiy dzəti ngwəlay, ta zhəghəshi dza ghəshi ka shi mbə waŋ pi. Va tsøgha ha ghwəmə kwa cəm, ma pə ghwəmməy:

Fərghəna di, gha ntsa tə hi, zhakatija mbə məti, a Yesəw Kəristəw mbərəə dzəkən gha nja vici, pə ghwəmmə.

¹⁵ Ava va tsøgha na ki, mənim məhərli ta dza dza ghwəy kwa kwal Hyala, əntaa nzəy tsa ghwəy taa nza nja sa mbəzliy sənata ma kwəma. Wəzəba nza ghwəy ka ka sənata kwəma na. ¹⁶ Ma vəghwə tsa ndatsə tsay, jikir na, ghənzə tsøgha kiy, ka kəslimbə ghən ghwəy ma, kwəma wəzə na pə ghwəy məni ya hwəmba nzə. ¹⁷ Ma dibay, əntaa ghwəy dzaa mənti ghən tsa ghwəy nja deshəter ma. Təkəm kwəma wəzə, a ghwəy mbəə sənay njasa di Ndə sləkəpə ghwəy məni.

5:10 5:10 Rm 12:2; 1Tes 5:22 **5:13** 5:13 Zhŋ 3:20-21 **5:14** 5:14 Ezay 26:19; 60:1; Rm 13:11; Zhk 5:8 **5:16** 5:16 Kwəl 4:5
5:17 5:17 1:17; Rm 12:2

18 Ka sa shi sa ghwøy gar ghyamtøvanwøy ma, shi dza niva shiy ghakønwøy tiba kala war fambønwøy mbø kwøma gømgø m naw. Wøzøba zlashi ghwøy nefer ghwøy a ghøshi tihøshi paf paf læ *Safø tsa Hyala dewardew tsa na. 19 Bø m børci kwa jipø tsa ghwøy kaa ghøn tsa ghwøy læ cemer kwa Zliya Hyala, læ ndøgha waza, mba'a læ nihwøti cemer ghønghøn njasa dza Safø tsa Hyala dewardew tsa cijnwøyshi. Falø m Ndø sløkøpø, ka hanci cø m, ka zløba wøzø læ næfø kwøtiñ gwananwøy. 20 War 'wøsa pø ghwøy mananta kaa Didi Hyala ta shiy gwanashi, ya hwømba nzø, læ sløn tsa Ndø sløkømmø Yesø w Køristø w.

Njasa tøbø nzø y tsa kar zal læ mali ci

21 Dim føti kaa ghøn tsa ghwøy kwa jipø ghwøy. Sa nzana mbøzliy dñ føti ta kwøma *Køristø w ghwøy gwananwøy.

22 Avee gøzanwøy ghwøy mi'i, ðim føti va zhø r ghwøy, njasa ðanci ghwøy kaa Ndø sløkøpø.

23 Sa nzanay, zal sløwa na mali ci, njasa sløwa Køristø w va mbøzliy næ w kwø rakwø. Mbøzliy næ w vay, vøgha ci na ghøshi, shi mbøli ti na.

24 Ghønzø tsøghay, war njasa fa mbøzliy næ w Yesø w va kwøma war vø na, tsøgha pø ghwøy ghwøy mi'iy fa kwøma va zhø r ghwøy, ya namabø kwøma nzø gwa'a.

5:18 5:18 Fir 23:31-35; Rm 13:13 **5:19** 5:19-20 Cem 33:2-3; Kwø l 3:16-17; Ebr 13:15 **5:21** 5:21-6:9 Kwø l 3:18-4:1; 1Pi 2:18-3:7; 1Tim 2:1-13; Tit 2:1-10; 1Zhj 2:12-17 **5:21** 5:21 1Pi 5:5 **5:22** 5:22-24 Kwø l 3:18; Tit 2:5; 1Pi 3:1 **5:22** 5:22 1Kwø r 14:34-35 **5:23** 5:23 1:22; 1Kwø r 11:3

25 Ghwøy ghwøy zhər kwərakwə kiy, dī pə ghwøy dī mi'i ghwøy, njasa dīti Kərīstəw va mbəzliy nəw, pa' ka zləbavə məti ta kwəma shi. 26 Mənti na tsəghay, ta mbə ghəshiy nza ka mbəzli Hyala, dza na mba'a yabantishi lə *batem, mba'a lə gəzə kwəma ci. 27 Sa dī na ghəshiy səəkə ta garə kwa kwəma ci, nja makwa dza məndi ta pəhanci, lə məgəla ti shi, war ka mbərə riw riw riw, kala para fəti tar kabaka shi gar tsəərəshi ndə. 28 Ava tsəghaa na zhər kwəma ka ghəshi məni kwərakwə ki. Ghwøy ghwøy zhərøy, dī pə ghwøy dī mi'i ghwøy njasa ka ndə vaa dī ghən tsa ci kwərakwə. Ma ntsaa dīti mali ciy, ghən tsa ciy dīti na. 29 A ghwəmmə sənay na kwagwa'a na kiy, ndə tifa kala dī ghən tsa ciw, war ka zəmanci shi zəmə, ka ndəghwə, ka ndəə məni, njasa məni Kərīstəw va lə ghwəmmə, ghwəmmə mbəzliy nəw, 30 sa nza ghwəmmə gwanamməə bəlahi tə vəgha ci. 31 A ghwøy sənay njasa niy tsasliti məndi mbə Zliya Hyala, ma kə məndi niy niy: «Ava va tsəgha dza zal səvəriy barvay vəgha kar dəy lə mbəghəy, nza ghəshi dzaa jakəshi lə mali ci. Ma nza ghəshi bakanashi mənishi ka vəgha kwətīŋ» kə məndi niy ni. 32 Ma mbə gəzə kwəma vay, a kwəma tifa dikə tə ghwəbə. Ma vəya nee sa bərkə yay, dzəkən kwəma Kərīstəw lə mbəzliy nəw kwəma ci gəzəva kwəma va. 33 Nanzə dibay, aa gəzəva

5:25 5:25-28 1:23; Kwəl 3:19; 1Pi 3:7 5:25 5:25 3:19 5:26
 5:26 batem: Rm 6:3-4; Tit 3:5; Ebr 10:22 5:27 5:27 1:4; 2Kwər
 11:2; Flp 1:10; Kwəl 1:22 5:30 5:30 1:23; 1Kwər 12:27 5:31
 5:31 Ghava 2:24 5:32 5:32 ShiZhj 19:7

kaa ngəŋwəy kwərakwə ki. Ya tsamaba ndə ci mbə ghwəyəy, dī kəə dī mali ci njasa dī na ghən tsa ci. Tsəgha mali kwərakwə ɓa, ka dī fəti va zata.

6

Njasa təbə nzəy tsa ndərazhi lə mbəzliy yakəshi

¹ Ghwəy ghwəy ndərazhiy nəw Ndə sləkəpə kwərakwə kiy, fam kwəma va mətikwəkwər ghwəy. Sa nzanay, ghənzə na na wəzə na kwəma. ² Ghənzə na kwa taŋa kwəma gəzəkə Hyala ɓəpə zhəmə ti, mbə *kwəma pəhəti na gwanata. Sa nə na va: «Fa kwəma va kar dəŋa lə məŋa, ³ ghalaba kiy, ma nza gha nza kwərɪŋ mbə nzəy tsa gha dzəghwa dafɪ piya gha taa nza tə hidfi» kə.

⁴ Gha gha didi kwərakwəy, ka i ndərazhi gha gha lə nabəshi gar sati nəfə tsa shi ma, ɓananshi kwəma lə məhərli, ka ishi lə kwal njasa citəŋwəy Ndə sləkəpə Yesəw kwərakwə.

Njasa təbə nzəy tsa mevivi lə mbəzliy sləwashi

⁵ Ghwəy ghwəy meviviy, fam kwəma lə gwərgwərə va mbəzliy sləwəŋwəy tikə tə hidfi, ka ha'wə ti shi lə nəfə tsa ghwəy kwətɪŋ, njasa ka ghwəy vaa fa kwəma va *Kərɪstəw. ⁶ Əntaa ghwəy vəshi ta ghəranshi sləni war ghala ka ghəshi nza tɪɓa mbə ndəghwəŋwəy ta mbəə təɓanshi gwa'a tsəgha ma. Ghəra pə ghwəy

6:1 6:1 Kwəl 3:20 **6:2** 6:2-3 Nəw 5:16 **6:4** 6:4 Kwəl 3:21

6:5 6:5-8 Kwəl 3:22-25; 1Tim 6:1-2; Tit 2:9-10; 1Pi 2:18-21 **6:6**

6:6 1Kwər 7:22

ghøra sløni njasa diti Hyala ghwøy ghøra, lø nøfə tsa ghwøy kwətiŋ, nja mevivi Kəristəw. ⁷ Jihəvam, ta ghøra sløni ghwøy lø nøfə wəzə. Njasa ghəranci ghwøy kaa Ndə sləkəpə kala kaa ndə pə ghwøy nighə. ⁸ A ghwøy sənay, a zhəmə ntsaa ghərati sløni wəzə na tifa va Ndə sləkəpə. Ya tsama ndə na gwa'a, ya ntsa papa tsa, ya ntsa yaya tsa.

⁹ Ghwøy ghwøy mbəzliy sləwa mevivi ghwøy kiy, kəsəvəshim wəzə kwərakwə. Ka gəzanshi kwəma ghwøy war lə 'wanə ma. Sənay tə ghwøy, ghwøy li shi gwanəŋwøy njasa nza ghwøy vay, mə ghwəmə na Ndə sləkəŋwøy gwa'a, pə ghwøy. Ghəci na naci kiy, ka ndəgha fəti na tsəŋ bəlaw, yəmshi na mbəzli gwanashi və.

Fir dzəkən shi mbəz banavə Hyala kaa ka nəw Yesəw ta mbəz lə ndə ka jaka

¹⁰ Ma nana kiy, kwa kərni kwəma na sa dēe na gəzəŋwøy. Ma pə ghwøy məntiy, nzəyŋwøyəm jakəjakə lə Ndə sləkəpə, pəlam bərçi ghwøy səvəri mbə ghəci sa nza bərçi və tərəŋw kala kədi ma. ¹¹ Bəvəm shi mbəz ndəŋwøy Hyala gwanashi, ta mbə ghwøy nzəyŋwøy tə pətsa ghwøy, lə ta kamti shi mbəz dza *ndə jaka tsa Hyalaa səəkə ta ghərəŋwøy li shi, dzar kwa tsəhwəli ci ghəŋghən ghəŋghən na. ¹² Sa nzanay, tsa ghwəmmə mbəz tsa mbəz ghwəmmə na lə mbəzli ka nashi mətšə

6:8 6:8 2Kwər 5:10; Kwəl 3:24-25 **6:9** 6:9 Kwəl 3:25; 4:1; Zhk 2:1 **6:10** 6:10 Zhŋ 15:5; 1Kwər 16:13 **6:11** 6:11-17 2Kwər 10:4; 1Tes 5:8; Ezay 59:17 **6:11** 6:11 Zhk 4:7 **6:12** 6:12 1:21; 2:2; 1Pi 5:8-9

ghwømmə naw. Ghwømmə lə hyeler, mba'a lə nihwəti shi ka bərçi, mba'a nihwəti shiy məni mazəə dzəkən mbəzli mbə kwəsli tikə tə hidfi ni, mba'a lə hyeler dzəy tə ghwəmə, mbəz na. ¹³ Va tsəgha ki, ma pə ghwəy mənti nanay, bəvəm shi mbəz ghwəy ndaŋwəy Hyala gwanashi. Ta mbə ghwəy ka shiy fəca vici dza ntsa pa ghwəy jaka liy pəsli tə ghwəy. Ma nza ghwəy nza war miy mbəz, kala zhəghə hwəm tsa ghwəy tiba pa' fəca ka mbəz tsa va kəfi.

¹⁴ Gwəmatəvaŋwəyəm. Kəsəvəm gəzə na katan na kwəma, a ghwəy pahamtəvaŋwəy li, ka məjə'a məgapa pəhəva ghwəy li ta mbəz. Dzəghwa pa' ghwəy pakən məni kwəma lə kwal tsa nze, ka məjə'a kwəbaŋ tsahi tsa dza səə mbay ma dzəmbəy ti mbə mbəz. ¹⁵ Jihəkəvaŋwəyəm ta dza ta gəzə Yəwən kwəma wəzə na va bəpə zərkə, ka məjə'a kwəkweher mbə səfa ghwəy. ¹⁶ Banavəm nəfə tsa ghwəy ya hwəmba kaa Hyala. Ma nəfə tsa dza ghwəy vaa banavəy, ka məjə'a gal tsa ta dəvə ghwəy dza naa nza, ta mbə ghwəy ka havə kwa darə, sa ka ndə jaka hənəwəy li. ¹⁷ Zləbavəm mbəli tsa mbəlitəŋwəy Hyala, ka məjə'a gaza fə ghwəy dzəmbə ghən tsa ghwəy ta ndəghwə ci. Dzəghwa mba'a ghwəy kəsəvə kwəma Hyala ta dəvə ghwəy ka məjə'a kafa'i ndaŋwəy Safə tsa dəwdəw tsa ta mbəz lə ndə jaka.

¹⁸ Shi va gwanashiy, kala cə'wə pə ghwəy mənishi, ka cə'wə va Hyala a ghənzə kəətəŋwəy.

6:13 6:13 Rm 13:12 **6:14** 6:14 Ezay 11:5 **6:15** 6:15 Ezay 52:7; Rm 10:15 **6:17** 6:17 Ezay 40:2; Ebr 4:12 **6:18** 6:18-19 3:14; Lk 18:1; SləniKY 4:29; Rm 15:30; Kwəl 4:2-4

Cə'wə pə ghwəy cə'wə Hyala ya hwəmba njasa ka Safə tsa nzə dəwdəw tsa cinwəy. Ka dəkəva ghwəy ta cə'wə tepə ma. Ka zlay cə'wə ghwəy ta nihwəti mbəzli Hyala gwanashi ma. ¹⁹ Cə'wə tə ghwəy tə ya kwərakwə, a Hyala mbəə citəra njasa kee gəzanshi Yəwən kwəma wəzə na kaa mbəzli lə bərçi, kala hazləni kwa hwər tsee. Kwəma wəzə na vay, tə ghwəbə niy fəy Hyala kwatəŋa, dzəghwa na nana mba'a cikəvəri kaa mbəzli. ²⁰ *Kəristəw fəyra na ka kwəsəkə tsa kən kwəma va ta dzee gəzanshi kaa mbəzli. Ya war tsəgha nzee kwa dən̄w sanay, cə'wəm Hyala, a ghənzə bəra bərçi, ta mbee gəzə kwəma nzə njasa dī na, ghwazhə ghwazhə, kala hazləni mee.

Kwa kərn̄i sək̄wəpə tsa Pəl

²¹ A ngwarməhira, vanay yən ghwənəghəŋwəy Tishikə ta gəzəŋwəy kwəmee gwanata, njasa nzee nana tikə, ya njasa mənēe na mənēe sləni gwa'a, ta mbə ghwəy sənata. Ghəci na zəməmmə tsa mbə nəw Yesəw tsa dəe tərəŋw, ntsaa kəsəvə sləni Ndə sləkəpə bekir dəvə. ²² Ghənzə na kwəma ghwənee ti kaa ngəŋwəy sana, sa dəe ghəciy gəzəŋwəy njasa nza ghəy tikə, ta mbə nəfə tsa ghwəy dəpəy. ²³ Bəŋwəy zərkə Didi Hyala, ghəshi lə Ndə sləkəpə Yesəw Kəristəw dzəmbə nefer ghwəy gwanəŋwəy, ghwəy ngwarməhiraa nəw Yesəw. Mba'a ndəŋwəy dī ghən tsa ghwəy tərəŋw, mba'a bərçi ta mbə ghwəy bənavə nefer ghwəy

6:20 6:20 3:2; 2Kwər 5:20; Kwəl 4:4 **6:21** 6:21-22 Tishikə: SləniKY 20:4; Kwəl 4:7-8; 2Tim 4:12; Tit 3:12 **6:23** 6:23 zərkə: 2Kwər 13:11

kaa Kəristəw. ²⁴ A ngwarməhira, mənti wəzə hwər tsa nzə Hyala kaa ndə ya tsamaba ndə ci na ntsaa di kwəma Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw lə nəfə kwətiŋ ya hwəmba. Ava tifa kərayee, nza ghwəy nza ki.

**Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən
Yesəw Kəristəw**

**Bana: Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw
Kəristəw New Testament**

Le Nouveau Testament en langue Bana du Cameroun

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bana

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

ae014872-94cd-54bc-869e-601bde2245b3